

Katarzyna Zięba

Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius

Doktoranci dla dziedzictwa kulturowego. Sprawozdanie z warsztatów UNA EUROPA, 21-24 listopada 2018, Uniwersytet Complutense, Madryt

UNA EUROPA to nazwa powołanej w 2018 roku jednostki zrzeszającej 6 wiodących europejskich uczelni: Katolicki Uniwersytet w Lueven, Panthéon-Sorbonne, Uniwersytet w Bolonii, Wolny Uniwersytet Berliński, Uniwersytet Complutense w Madrycie oraz Uniwersytet Jagielloński. Każda ze szkół szczyci się wielowiekową tradycją nauczania i prowadzenia badań. Uniwersytety, jako jedne z najstarszych i najtrwalszych instytucji europejskich, funkcjonujące od stuleci w nieomal niezmienionym kształcie, w trosce o przyszłe pokolenia powzięły decyzje o stworzeniu forum, które skupi swoje działania na próbie redefinicji pojęcia uniwersytetu i jego zadań w przyszłości. Pierwsze działania konsorcjum uniwersytetów to spotkania i debaty zarówno na poziomie eksperckim, jak i studenckim. Tylko w drugim półroczu 2018 roku odbyły się 2 zjazdy przedstawicieli władz uniwersytetów (w Leuven oraz w Paryżu).

W dniach 21-24 listopada br. na madryckim Uniwersytecie Complutense przeprowadzone zostały warsztaty dla doktorantów różnych dyscyplin badających zagadnienia dziedzictwa kulturowego. Zaproponowane przez organizatorów zagadnienia dotyczyć miały dziedzictwa uniwersyteckiego, zarówno materialnego, jak i niematerialnego, konserwacji i restauracji obiektów zabytkowych, turystyki kulturowej, a także muzealnictwa i muzeografii. W drodze konkursu wyselekcjonowano 30 doktorantów II i III roku studiów, którzy podczas 3 dni prezentowali

tematy badawcze i podejścia metodologiczne w oparciu o wybrane teorie. W zakresie muzealnictwa pojawiły się 3 tematy poświęcone szczególnie specyficznym jednostkom muzealnym jakimi są muzea uczelniane. Pierwsze wystąpienie, przygotowane przez studentkę z Bolonii, Chiare Bartolini, poświęcone zostało w całości istotnemu zagadnieniu dotyczącemu tego na ile skutecznie muzea uczelniane komunikują się w języku angielskim z wielokulturową publicznością. Podstawa rozważań autorki jest post-modernistyczna teoria muzeologiczna, zgodnie z którą wszelkie działania instytucji zorientowane są na publiczność. Do badań wyselekcjonowanych zostało 20 muzeów, w tym Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego.

Druga prezentacja należała do reprezentantki Uniwersytetu Panteon-Sorbona, Ines Lamouri. Doktorantka w swojej pracy badawczej koncentruje się na dziedzictwie akademickim znajdującym się w kolekcjach Uniwersytetu. Okazuje się, że główną bolączką Université Panthéon-Sorbonne jest brak wiedzy w zakresie liczebności, stanu zachowania, a także miejsca przechowywania niektórych muzealiów. Warto zauważyć, że uczelnia jest jednym z 13. autonomicznych uniwersytetów, jakie powstały po podziale Uniwersytetu Paryskiego. Choć trudno w to uwierzyć Panteon-Sorbona funkcjonuje w co najmniej 26 różnych gmachach, dzieląc równocześnie przestrzeń z innymi uniwersytetami. W obliczu cennych zbiorów, dokumentujących działalność najstarszego francuskiego uniwersytetu rozpoczęto prace mające na celu przeprowadzenie inwentaryzacji we wszystkich kolekcjach, a następnie pogrupowania obiektów według kategorii, m.in. historii sztuki, archeologii, zasobów bibliotecznych itp. Docelowo powstanie elektroniczna baza zawierająca pełne dane o obiektach. Równocześnie prowadzone zostaną badania mające określić status prawny obiektów, poszukując odpowiedzi na pytania o pochodzenie i przynależność muzealiów.

Wystąpienie wskazało na powszechny problem dotyczący muzea bez względu na organizatora i szerokość geograficzna w jakiej funkcjonują. Uporządkowanie stanu prawnego obiektów muzealnych jest jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed muzeami, m.in. w dobie digitalizacji i upubliczniania cyfrowych odwzorowań w sieci. Od rozpoznania utworu w rozumieniu prawa autorskiego, poprzez jego ochronę, po ustalenie dysponenta praw do utworu, to tylko najważniejsze etapy weryfikacji statusu prawnego obiektów muzealnych.

Ostatnia z prezentacji poświęcona była zagadnieniu misji pełnionej przez muzea uczelniane. Na wstępie pisząca te słowa doktorantka z Uniwersytetu Jagiellońskiego przedstawiła wyniki badań mających na celu określenie skali zjawiska. Zakończona w 2018 roku kwerenda wszystkich, tj. 134 działających w Polsce publicznych szkół wyższych, przeprowadzona w zakresie występowania w ich strukturach muzeów,

wskazała istnienie 68 jednostek muzealnych. To znacząca grupa w odniesieniu do ilości polskich muzeów w ogóle, najczęściej pomijana w badaniach i opracowaniach dotyczących muzealnictwa. Dalsze rozważania dotyczyły wpływu jaki misja uniwersytetu wywiera na funkcjonowanie muzeów uczelnianych, miejsca jakie muzea zajmują w strukturze uczelni, a także relacji z organizatorem.

Spotkanie w Madrycie pokazało, że utworzenie konsorcjum jakim jest UNA EUROPA przypadło na właściwy czas. W dobie przekształceń i nowych wyzwań jakie stoją przed europejskimi szkołami wyższymi porozumienie może stać się gwarantem wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.

